

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

№ 48.

Београдъ 29. Новембра.

1845.

МИЛОПЪВЪ СРБИИ.

I.

О како е красно твое лице,
Майко наша, мила кћери Славе,
Бисеръ сјаюмъ небесне росице
Блистаю се очи твоє плаве.

Майскогъ ютра, пресвѣтла Банице,
Све дивоте у теби бораве,
Две звѣзце, две звѣзде Данице,
Лѣпотицу надъ свима те праве.

Стась вилинскій, златне власи твоє,
Руйно лице, прамъ младостный, то е
Што милину красотамъ придае!

Истина ми све ово свѣдочи:
Чело ти е сунце одъ источи,
К'нимъ тв'а глава на далеко сјае!

II.

Што е мѣсець усредъ ноћи тавне,
И даница међу звѣздама своимъ,
Сяйнымъ окомъ и любкосоу кони
Изуђава трепте свѣтодавне;

Што су птицамъ горице дубравне,
Што л' пролѣтнѣ сунашце обонм':
То, о, то си ты синовомъ твоимъ
Свѣтла круно! одъ вѣкости давне. —

Бисеръ, злато, на теби неблиста,
Ал' природа невинна и чиста
Врхъ свы украса красоту ти дав!

Па ко може да т' некликне јавно:
Царуй дично, поносно и славно,
Србъ ће т' служит' докъ му крвце трае!! —

Јованъ Илићъ,
Правителственый Питомаць.

ДВА КРСТА.

Я дођемъ у Хавре, а никаква засадъ посла
нисамъ имао, упутимъ се къ пристаништу. Ско-
ро самъ читавъ сатъ еднако одао, докъ ме вѣ-
таръ, кои ми е яко противъ дувао, внимате-
ногъ неучини, да се якъ брегу морскомъ прибли-
жавамъ. Постоимъ нѣко време, да се гледа-
нѣмъ овогъ величественогъ простора насладимъ,
затымъ продужимъ мой путь брегомъ далѣ. Та-
ко доспемъ до едне дрвене колебе сламомъ по-
кривене, предъ којомъ е еданъ съ мокри уже-
ти, малый и лошъ чамаць за еданъ колаць при-
везанъ быо. Овде мора бити да какавъ ри-
баръ живи, помислимъ у себи, и врата отво-
римъ.

Еданъ стараць, комъ се јошть мало сѣде
косе на глави види, сѣдио е у едномъ будаку и
црну мрежу поправляо. Онъ се у свой посао
тако здраво быо занео, да самъ са задовољ-
ствомъ кроткогъ и красногъ старину сматрати
могао. Почитаніе прама нѣму тронуло ме е, и
скидаюћи шеширь съ главе запытамъ га учти-
во, да л' е оно нѣговъ чамаць, што е на полю
привезанъ?

Стараць полако издигне главу.

„Есть, мой господине,“ одговори.

„Да л' бы ме вы хтѣли мало по мору про-
возати?“

Онъ рекне да хоће, устане, и мрежу на
страну остави.

Внимательно крозь прозоръ погледи, пакъ
онда се къ мени окрене говорећи: „Видите л
господине тамо онай плавичастъ облакъ? Я
васъ савѣтуемъ да данасъ на море неидете.
За тилый часъ можемо бурю имати.“

„Ал' небо е ведро, и море е тако тихо, као езеро.“

„Ако башъ вы хоћете, я ћу съ мѣста све што треба приправити.“

Примѣтба, кою ми садъ овај човекъ учини, довела ме е на друге мысли, и зато му реко, како се онъ заиста добромъ времену ненада, то ћемо наше проваћанѣ на чамцу за другій данъ одложити.

„То ће бити бољ, тако ми се види,“ проговори стараць.

И тако онъ обеть сѣдне и мрежу поправля, а я га сматрамъ.

„Вы сте већ доста старъ, добрый чича?“ проговоримъ му я, и то е одвећ жалостно, да у тако дубокой старости јошть радити морате.“

„Радня е нашъ животъ господине мой!“ одговори онъ; „и одъ нѣ само онда престаемо, надъ е и животу край...“

„Вы тако усамљивъ живите?“

„Есть“...

Израженіе, коимъ е ову рѣчь изговоріо, косну ми се срца.

„Дакле вы никогъ немате, тко бы васъ одменуо.“

„Нетребамъ туђе помоћи, я се моимъ трудомъ ранимъ.“

„Вы немате дѣце?“

„Имао самъ едно.“

„Валя да е умрло,“ Запытамъ га тихимъ гласомъ, и съ мѣста самъ осѣтио, како му е ово питањѣ яко у срце дирнути морало..

„Есть, господине...“

Садъ обоица нѣко време заћутимо, затымъ се онъ мало съ мѣста покрене, и клупу ми свою примакне, говорећи: „Да ал' бы хтѣли сѣсти господине?“

Я сѣднемъ на нѣгову понуду, и разговоръ се далъ поведе.

„Колико вамъ има година, добрый чича?“

„Седамдесеть и две, прошло е.“

„Е ал' ово ваша колеба?“

„Я самъ е самъ направіо.“

„А зашто башъ на овомъ пустомъ мѣсту?“

„Изъ єдногъ узрока господине, кои тежко другій тко знати може.“

„А смемъ ли я за тай узрокъ пытати?“

Онъ претомъ покаже крозь єдна острагъ отворена врата, говорећи: „Тамо збогъ оногъ крста чбуномъ обколѣна.“

Я устанемъ да изближе промотримъ.

„Ово е гробъ?“

Онъ загушнымъ гласомъ повтори: „да, гробъ!“

„Ал' я невидимъ надписъ?“

Онъ се груне у прси говорећи: „Овде е надписъ.“

Велике две сузе тихо сваяше се преко старачкогъ лица; я тронуть нѣговомъ тугомъ ухватимъ га за руку.

„Вы плачете ядный старино?“

Онъ клоне главомъ, и плачеванъ ецаюћи проговори: „То е гробъ могъ сына, могъ сладкогъ сына, могъ єдинца, когъ самъ моимъ очима умираюћа гледао. Сирома мой Хенрихъ, ту ме е последний путь погледао, а я му са своимъ моіомъ любви нисамъ помоћи могао. Я, овако старъ, морадо остати да живимъ, а онъ, онако младъ и здравъ, мораде умрети. Невидите ал' господине мой! да е ово страшна неправда судбине?“

Я обѣручки смежуране руке старачке ухватимъ, и осећао самъ како сузе нѣгове на руке ми капаше. Найпосле дигне главу и тихо проговори: „А другій данъ быо самъ безъ дѣтѣта; самъ саморанъ, поредъ гроба и крста, и мой е Хенрихъ у мртвачкомъ сандуку лежао, ладанъ и безъ душе, самъ саморанъ, као и нѣговъ отаць; ал' море предамною, свирѣпо море, подобно целату, чини ми се да са svakимъ таласомъ, кои се о стѣну разбіа, урлаюћи довикуе: „Отче, я самъ ти твогъ сына убіо, и мени благодари за твой животъ.““

По краткомъ ћутаню поведе рѣчь далъ: „Ни даске, ни камена на овой колеби нема, да сузомъ моіомъ обливлено нѣ.“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Онъ се уздржавао, и клонуть наслони се на довратакъ. Я самъ гледао што годъ самъ болъ могао да га утѣшимъ. После нѣколько магновенія горкогъ ѣутаня, я се текъ усудимъ, разговоръ оиетъ продужити.

„Вашъ се сынъ утоио?“

„Да, утоио се на ономъ чамцу, когъ онде видите.“

Онъ рукою очи убрише и прилично ободренъ приповѣдаше: „Хенрихъ е было одъ шестнайсть година; онъ е хтѣо, као што самъ и я, лаћаръ да буде, да ме немора оставляти, како е говоріо, и да ће ми у моіој старости помагати, као што самъ и я нѣму у нѣговой младости. Мы смо одъ риболова живили, и на овомъ чамцу, когъ овде видите, чешиће смо се по два сата дальине на море упуштали. Мы смо се обично съ вечера на море навозили. Ёдне насъ ноћи тако брзо буря ухвати, да смо се бадава трудили, до брега нисмо доспети могли. Таласи тако овамо онамо нашъ слабый чамецъ бацаше, да самъ се я садъ првый путъ одъ мора поплашио. У еданъ махъ видимъ страховитъ таласъ гди се къ нама приближава, и Хенриху проговоримъ да се добро држи; ербо самъ предвидіо да ће овај таласъ нашъ чамецъ преврнути. Тако е было. Као муња брзо осетимъ да вода преко мене пређе; затымъ се опетъ чамецъ подиже, и то ми е прво было, како самъ се освестіо, да сына могъ видимъ. Я га више на нѣговомъ мѣсту нисамъ видіо, алъ чуемъ нѣку вику и видимъ могъ сиромха Хенриха гди се са свирѣпымъ моремъ бори. Пробао самъ чамецъ къ нѣму довести, бацимъ му едно уже, алъ све бадава. Садъ, при осветлѣню мунѣ, видимъ моѣ дѣте гди га нестаетъ; затымъ се опетъ укаже, текъ само обѣма рукама мицаше. Са страховитомъ викомъ скочимъ изъ чамца у таласе. Мы смо до колико се може пушкомъ добацити, већ близу брега были; скочимъ у воду и викнемъ могъ сына, но само ми громови и риканѣ вѣтрова одговоре. Моя ме снага остави и я самъ благодаріо Богу, да ми е одобрено, съ моимъ сыномъ умрети. Но ово ми небы судбина. Безчувственъ будемъ на брегъ бачень.“

Садъ умукне стараецъ, бришући зной съ чеда, затымъ ме оштро погледі, и далъ продужи: „Кадъ погледимъ, а мой сынъ край мене лежи, алъ бледъ и са склоплѣнимъ очима, ерб

е мртавъ быо. Видите лъ садъ то? А я самъ живъ остао.“

Удари се рукою по челу пунъ очаявія.

Тако ме е приповѣдка тронула, да старцу нисамъ могао ни рѣчи проговорити. Мы обоица ѣутаюћи главомъ на прозорѣ наслонѣни еданъ покрай другогъ стоясмо. Алъ намъ вѣтаръ доносаше тихій гласъ едногъ звона. Стараецъ дигне бледу главу, послуша мало, и къ мени се окрене: „Молимъ за опроштенѣ господине, ово е онај часъ, у кои се я на гробу могъ сына морамъ молити.“

Я га видо како кодъ крста клече, и изаѣмъ изъ колебе.

После петъ мѣсецій доѣмъ опетъ у Хавре. Требало е да само кои часъ тамо пробавимъ, но мене е опетъ гонило, да могъ рибара видимъ.

Похитимъ къ морской обали; но ништа не наѣмъ, осимъ разрушено каменѣ и два дрвена еданъ поредъ другогъ укупана крста.

Д. Аврамовићъ.

О П О М Е Н А

САЧИНИТЕЛЪМА ПОСЛАНИЦЕ ДРУГУ О ПИСМАМА ПИСАНИМА НОВЫМЪ СРБСКИМЪ ЕЗЫКОМЪ.

Кои сте вы безъ феѣбра, и изъ кое сте воденице васъ четири млаћана воздухопловца? куда сте се данасъ залетели и тако напели духомъ злобе и пакости гадне, те плюете на оно, што е Србству одржало веру, име и быће? коли вамъ даде право грдити човека, кои у васъ ни дирнуо нив? Море знайте, да е правомъ Србину и миліе и пріятніе чути работѣйшиій, неля, убо, взыщу и т. д. него вапие измишльотине и потребштине. Па нека бы полезніе данасъ было, народнымъ се послуживати езыкомъ, то нико не одриче, али изопаченымъ и измишльнымъ никадъ ни до века: опетъ зато ако сте и дотле заблудили да измишльный езыкъ браните, а вы говорите и пишете о ствари и свойству езыка, и браните тимъ истымъ езыкомъ оно, куда васъ ваша блудня вуче, нико вамъ прецоне не полаже; алъ ми немойте на поругу

излагати онај езыкъ, кои е Србину светиня. Погледайте найпре себе уздужъ и попреко како-вы сте вы умны дарова, па онда позывайте люде да пре свега васъ и ваше свѣтле умности виде, и да миѣниѣ право добыю о вашимъ даровима, и да знаю колико имъ треба уважава-ти славне производе вашегѣ женія, и текъ докъ видите вашу славу, онда пружайте прстъ на другога. Но и у томъ случаю паметни люди не бы се гордили, што у слави пливаю, нити бы опетъ голи вышше скакали. Лакше дакле млађани юнаци, далъ ћете доћи. Вы велите, да сте доказали, да писатель оны писама нераз-судно ради, и да се мало истине држи, па да самое себи противорѣчи? али чиме сте то до-казали? Е дакле другій путь кадъ човека ла-жомъ назовете, а вы то и докажете, еръ ће ляга на васъ пасти, што другомъ оно пришива-те, коѣ бы вама приличило. и т. д.

Ваше пакъ измишльотине и ништа незна-чећу обрану, или управ' поругу, кою сте изда-ли, у смотреню саме ствари претресати, было бы излишно, еръ сте се сами доста и предоста са истомъ вашомъ поругомъ окаляли, па и у ко-лико сте се заглибили, то нека вамъ другій ка-же, кои на то позывъ има; а я самъ васъ само опоменути хотео у толико, у колико се ваша посланица мене као Србина тиче.

А. Николићъ.

СИТНИЦЕ.

Хальне и мужеве мораю дѣвойке саме избирати; — у избираню хальина свагда ѣмъ е изборъ похвале достоянъ, а у избираню мужева нѣ свагда, — у овомъ се куповаю врло яко преваре.

Кадъ е природа човека и жену створила, она е онда две срећке у сосудъ среће бацила; — човекъ извади паметъ, а жена чу-ство.

Надежда е едино благо, коѣ съ несрећомъ расте; она е нужданъ новчићъ, кои радо дѣ-лимо.

Човекъ нетреба да самъ за себе живи, него за отечество. — Свакій человекъ треба да

родъ человеческій као братинску породицу сма-тра.

Већа часть людѣй само у садашности жи-ви, брзо заборава прошлостъ, ни мало немисли на будућность.

Д. А.

ПРИПОВѢСТИ.

ОТВѢТЪ БЛАГОРАЗУМНЫЙ.

Еданъ адвокатъ, видећи да га е президентъ презирао изъ узрока нѣгове младости, рекао му е: „Господине, я самъ младъ, то естъ истина, но читаю самъ старе кнѣиге.“

О ЖИВОПИСЦУ.

Еданъ живописаць показиваюћи худо напи-санный образъ у присуству многи живописаца и съ великимъ кликомъ хвалю се, да га е за врло кратко време свршио. Ово слушаюћи Апеллесъ казао му е учтиво: „То е излишно, што намъ объявлюшъ, да си га у кратко време свршио, кадъ само изображеніе по себи довольно по-казуе.“

ОТВѢТЪ УЧТИВОГЪ ЕЗОПА

Пролазећи еданъ знаменитъ господинъ пре-ко едне улице, гдѣ су была три роба на продаю, то естъ: Писаръ, Пѣваць и Езопъ, запытао е овъ найпре писара, шта зна радити, кои е одгово-рио: свашто; после учинио е истый вопросъ пѣвцу, кои му е одговоріо као и писаръ: свашто. Но долазећи къ Езопу съ рѣчма знали овъ шта-годъ, одговоріо е: ништа; а како ништа рече гореименованный господинъ; зашто, придода Е-зопъ, ова двоица знаду свашта радити, а ни су мы ништа оставили, да бы я могао знати. У са-момъ дѣлу они, кои казую да незнаду ништа, више кратій знаду много; а они, што се држе да знаду све ствари, есу онакови, да обично не-знаду ништа.

Владимиръ М. Васићъ.

НОВА КНѢИГА.

Две совѣтователни слова Плутарха Херонеа о воспитаніи дѣтей и Исократѣ Ригора о благопріавіи юности. Преведени съ Србскаго на Славено-Бол-гарскій языкъ съ ползу Славено-Болгарскаго юно-шества, отъ Иоанна Стояновича, учителя. Бѣлградъ въ Княжеско-Србска типографіа 1845. — На 12-стини, стр. 45.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Кнѣгопечатни у Београду.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА